

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕРОРИЗМ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальність 052 Політологія
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні
кафедри політичних наук
Протокол № 06 від 18 листопада 2025 р.

Завідувач кафедри

Монолатій І. С.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Тероризм в сучасному світі
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Викладач (-і)	Кобець Юлія Василівна
Контактний телефон викладача	+38097842018
E-mail викладача	yuliia.kobets@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/4608
Консультації	Четвер, 15.00-16.00
2. Анотація до курсу	
Навчальна дисципліна «Тероризм в сучасному світі» є вибірковою компонентою освітньої програми підготовки фахівців з політології за освітнім рівнем «бакалавр». Курс складається з двох змістовних модулів. Предметом вивчення курсу є теророгенність соціальних процесів. Дисципліна спрямована на формування у студентів теоретичних знань щодо розуміння природи терору як насильницьких засобів політичної боротьби в процесах політичної діяльності і відносин. Дисципліна орієнтує на розкриття змісту, видів, причини динаміки сучасного політичного тероризму, вміння аналізувати виміри історичних, ідеологічних, соціокультурних та соціально-економічних факторів і причин, які впливають на виникнення та функціонування політичного насилля.	
3. Мета та цілі курсу	
Метою навчальної дисципліни «Тероризм в сучасному світі» є виявлення суті феномену тероризму, проблем його сутнісної характеристики й співвідношення світового досвіду боротьби з тероризмом та протидії тероризму в сучасній Україні. Основними цілями вивчення дисципліни є опанування студентами сутності поняття політичного насилля, екстремізму, особливості категоріального апарату, об'єкту, предмету, методів і вимірів політичного насильства та його видів; аналізувати концептуальні підходи до дослідження політичного насилля; розкривати сучасні теоретикометодологічні трактування поняття «політичний тероризм». Аналізувати специфіку політичного тероризму як засобу політичної боротьби.	
4. Компетентності	
Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній та безпековій сферах, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов із застосуванням теорій та методів політичної науки. СК03 Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних соціальних, культурних та ідеологічних контекстах СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.	
5. Результати навчання	

РН-9. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв’язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

РН-11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, теорії безпеки, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

РН-18. Виявляти загрози національній безпеці держави у відповідних сферах, тенденції.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20
самостійна робота	60

Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5	052 Політологія	3	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість годин		
	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Тема 1. Соціально-філософські аспекти тероризму	2	2	6
Тема 2. Феномен тероризму та проблема його сучасної характеристики	2	2	6
Тема 3. . Історичний розвиток тероризму. Тероризм у XX столітті.		2	10
Тема 4. Типи та функції тероризму в сучасному світі	2	4	8
Тема 5. Державне та політичне насилля	2	2	10
Тема 6. Міжнародний тероризм як глобальна проблема людства	2	2	6
Тема 7. Механізм державної політики протидії тероризму		2	6
Тема 8. Політичний екстремізм та тероризм в Україні .		4	8

Перелік питань для обговорення на лекції та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання визначені робочою навчальною програмою навчальної дисципліни та розміщені в системі дистанційного навчання.

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання відбувається згідно з: - Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf
-----------------------------------	--

	- Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf Структура розподілу 100 балів передбачає: 1) відповіді на семінарських заняттях – 50 балів; 2) написання контрольної письмової роботи – 20 балів; 3) виконання індивідуального завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми (ІНДЗ стосуються дослідження відкритості публічної інформації чиновників та посадових осіб) – 20 балів (з них 10 балів – за проєкт, 10 балів – за представлення). 4) написання тематичних тестів– 10 балів. Загальна кількість – 100 балів. <table><tr><th>Оцінка в балах</th><th>Оцінка за шкалою ECTS</th><th>Оцінка за залік</th></tr><tr><td>90-100</td><td>A</td><td rowspan="5">зараховано</td></tr><tr><td>80-89</td><td>B</td></tr><tr><td>70-79</td><td>C</td></tr><tr><td>60-69</td><td>D</td></tr><tr><td>50-59</td><td>E</td></tr><tr><td>26-49</td><td>FX</td><td rowspan="2">незараховано</td></tr><tr><td>1-25</td><td>F</td></tr></table>	Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік	90-100	A	зараховано	80-89	B	70-79	C	60-69	D	50-59	E	26-49	FX	незараховано	1-25	F
Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік																		
90-100	A	зараховано																		
80-89	B																			
70-79	C																			
60-69	D																			
50-59	E																			
26-49	FX	незараховано																		
1-25	F																			
Вимоги до письмової роботи	Виконання письмової роботи передбачає: 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль 2) написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо здобувач не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни. 3) написання письмової роботи передбачає виконання здобувачами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: виявлення розуміння сутності понять і термінів; вміння структурувати основні принципи та методи дослідження; знання теоретичних засад, завдань, методів. Загальна кількість – 20 балів. Контрольна робота включає: • 2 теоретичні завдання (оцінюється по 5 балів кожне); • 10 тестових питань (по 1 балу за кожне питання). Структура оцінювання відповідей на розгорнуті запитання: 1-4 б. – відповідь складається із 1–2 речень, містить узагальнюючу інформацію про тероризм або одиничні конкретні факти. 5-7 б. – відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні; студент демонструє знання окремих політичних фактів, дат, подій, процесів, постатей або допускає значні помилки; не володіє термінами і поняттями; узагальнення відсутні. 8-12 б. – відповідь структурована в рамках основної частини, не містить яскраво вираженого вступу чи висновку; студент розкриває процес прийняття рішень в рамках питання із значними проблемами та розривами; демонструє знання найбільш важливих, подій, процесів, постатей, допускає значні помилки; на задовільному рівні володіє термінами і поняттями; у																			

	відповіді практично відсутні узагальнення або вони дуже фрагментарні. 13-16 б. – відповідь структурована, містить або вступ або висновок; студент розкриває процес функціонування тероризму в рамках конкретного питання із певними пробілами та розривами; демонструє знання значної кількості подій, процесів, постатей, проте допускає окремі помилки; володіє термінами і поняттями; робить фрагментарні узагальнення, усвідомлює роль і значення конкретних подій. 18-20 б. – відповідь детально структурована, містить вступ, основну частину та висновок; студент повноцінно розкриває процес в рамках конкретного питання; демонструє знання значної кількості конкретних подій, процесів, постатей; на високому рівні володіє термінами і поняттями; водночас робить узагальнення та висновки з питання, розуміє ширший контекст конкретних подій, усвідомлює їх роль і значення, демонструє володіння науковою літературою з теми. Контрольна робота здобувачами денної форми навчання виконується під час КСР.
Семінарські заняття	Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки. В сумі можна набрати 50 балів. Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями: – «відмінно» (46-50) – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; – «добре» (40-45) – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; – «задовільно» (26-39) – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; – «незадовільно» (1-25) – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в

	першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо. Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни. Належне виконання: 1) змісту питань планів семінарських занять. Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання. 2) індивідуальної роботи. 3) підсумкової контрольної роботи. Здобувач допускається до підсумкового контролю в грудні за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 50 і більше балів.
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль рівня знань та успішності студентів передбачає виставлення підсумкової залікової оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт. Підсумкова оцінка виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проєктів та контрольних (тестових) завдань. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.
8. Політика курсу	
<u>Політика курсу</u> полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними. Академічна доброчесність. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf Відвідування занять Відвідування лекцій та семінарських занять для студентів є обов'язковим. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.	

Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 16.00 год. – 17.00 год. У випадку негативної оцінки на третьому талоні або не допуску внаслідок не виконання навчального плану студент має право на повторне вивчення курсу.

Неформальна освіта. Можливе зарахування результатів неформальної освіти у відповідності з Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatському-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf

Можливе зарахування окремих тем через проходження відповідних курсів на дистанційних платформах:

Тероризм і контртероризм: Порівняння теорії та практики

<https://www.coursera.org/learn/terrorism>

9. Рекомендована література

Андрєєва К. До питання про розмежування понять «терор», «тероризм» та «терористичний акт» / К. Андрєєва // Азовські правові читання: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Бердянськ, 18–19 квітня 2014 р. Бердянськ: ТОВ «Модем-1», 2014. С. 151–155.

Екстремізм релігійний / Енциклопедія сучасної України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=18838

Левченко Л. Радикалізм та екстремізм як крайні прояви нонконформної поведінки: загальнотеоретичний аспект // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. 2009. Т. 110. Вип. 97. С. 77–80.

Політичний терор і тероризм в Україні. XIX–XX ст. Історичні нариси / Д. Архієрейський, О. Бажан, Т. Бикова та ін. Відповід. ред. В. Смолій. – К.: Наук, думка, 2002. – 952 с.

Требін М. Феномен тероризму: Розуміння сутності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fil.nlu.edu.ua/article/view/168239>

Цебенко О. О. Форми вияву сепаратизму: теоретико-методологічний аспект. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку : Збірник наукових праць Львів: Львівська політехніка, 2014. Вип. 26. С. 44-51.

Шквірук В. Нові форми і методи тероризму в епоху глобалізації / В. Шквірук // Науковий вісник Чернівецького університету. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини. 2013. Вип. 676–677. С. 225–230.

Kobets, Y. (2022). Information terrorism as a threat to the global security system of the 21st century: El terrorismo informativo como amenaza para el sistema de seguridad global del siglo XXI. Cuestiones Políticas, 40(75), 274-284. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4075.18>

Laqueur Walter. A History of Terrorism. Routledge, 2017. 292 p. 1

Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_331.

Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20 березня 2003 року № 638-IV// Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 25. – ст. 180 // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/638-15>

Гуляев В. П. Тероризм як загроза сучасного суспільства [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/domtp/2010_1/Gyljaev.pdf

Маделик С. М. Історичні витоки та еволюція тероризму [Електронний ресурс] / С. М. Маделик. – Режим доступу : <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/58865>.

Marcin Oskierko, Sławomir Żurawski, Julia Kobets, Wiktoria Marcinek. Metody działania i źródła finansowania współczesnych organizacji terrorystycznych. Wielowymiarowość środowiska bezpieczeństwa. 2025. Część druga. S.267-295. https://doi.org/10.29316/9788368103205_14

Юлія Кобець